

สรุปผลสภาการศึกษาเสวนา (OEC Forum) ครั้งที่ ๑๑ เรื่อง

“สมรรถนะเด็กปฐมวัยไทย : ก้าวไกลสู่มาตรฐานอาเซียน”

วันอังคารที่ ๑๓ กันยายน ๒๕๕๙ เวลา ๐๙.๐๐-๑๒.๐๐ น.

ณ ห้องประชุมกำแหง พลางกูร อาคาร ๕๖ ปี สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

เลขาธิการสภาการศึกษา (ดร.กมล รอดคล้าย) ซึ่งแจ้งที่ประชุมว่าในปีงบประมาณ ๒๕๕๙ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ได้จัดให้มีสภาการศึกษาเสวนาไปแล้ว จำนวน ๑๐ ครั้ง โดยใน ๑๐ ครั้งที่ผ่านมา มีประเด็น หัวข้อการเสวนาที่ล้วนเป็นประเด็นสำคัญทางการศึกษาและได้รับความสนใจจากผู้ที่อยู่ในแวดวงการศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องเป็นอย่างมาก มีหลายเรื่องได้นำไปสู่การกำหนดเป็นนโยบายการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ หลายเรื่องนำไปสู่การแก้ปัญหาทางการศึกษา และหลายเรื่องเป็นประเด็นที่หน่วยงานต่างๆ รับผิดชอบดำเนินการต่อเพื่อพัฒนาการศึกษาในมิติที่เกี่ยวข้องต่อไป

การจัดสภาการศึกษาเสวนาครั้งนี้ กำหนดประเด็น เรื่อง “สมรรถนะเด็กปฐมวัยไทย : ก้าวไกลสู่มาตรฐานอาเซียน” เนื่องจากสำนักงานฯ เห็นความสำคัญของการพัฒนาเด็กปฐมวัยว่าเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาคุณภาพมนุษย์ ซึ่งเป็นช่วงวัยแรกของการวางรากฐานสำคัญของการพัฒนา จึงต้องมีการพัฒนาเด็กปฐมวัยให้เต็มศักยภาพ มีสมรรถนะ และมีพัฒนาการที่ถูกต้องเหมาะสมตามวัย ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ซึ่งสอดคล้องและเป็นไปตามบทบัญญัติที่กำหนดไว้ในร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๙ มาตรา ๕๔ ที่กำหนดไว้ว่ารัฐต้องดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลาสิบสองปี ตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับอย่างมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย

จ่าย โดยรัฐต้องดำเนินการให้เด็กเล็กได้รับการดูแลและพัฒนา ก่อนเข้ารับการศึกษาตามวรรคหนึ่ง เพื่อพัฒนาร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญาให้สมกับวัย โดยส่งเสริมและสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการด้วย

ข้อเสนอของวิทยากร

ดร.สายสุรี จุติกุล รองประธานคณะกรรมการพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ

นำเสนอเรื่อง สมรรถนะ (Competency) ของเด็กปฐมวัย และได้อธิบาย

ความหมายของคำว่า Behavioral Competency ว่าหมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกได้ ทำได้ สัมผัสได้ และวัดได้ ทั้งนี้ การทำให้เด็กมีสมรรถนะตามวัยต้องสร้างสิ่งแวดล้อมที่เอื้อให้เด็กได้เรียนรู้ตั้งแต่อยู่ในครรภ์มารดา จนกระทั่งคลอดออกมาในวันแรก เพื่อกระตุ้นให้เด็กได้เติบโตอย่างมีสมรรถนะและมี

พัฒนาการตามวัยอย่างเหมาะสม ประเทศต่างๆ ทั่วโลกต่างก็ให้ความสำคัญกับการพัฒนาเด็กปฐมวัย จึงได้มีการดำเนินงานและมีการจัดประชุมร่วมกับหน่วยงานต่างๆ ทั้งในระดับนานาชาติและระดับประเทศเพื่อพิจารณาแนวทางในการจัดทำสมรรถนะของเด็กปฐมวัย โดยในส่วนของประเทศไทย กระทรวงศึกษาธิการโดยสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ร่วมกับองค์การทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ (ยูนิเซฟ) ประเทศไทย ได้ดำเนินการศึกษาวิจัยเรื่องสมรรถนะของเด็กปฐมวัยในการพัฒนาตามวัย ๐-๓ ปี และสมรรถนะของเด็กปฐมวัยในการพัฒนาตามวัย ๓-๕ ปี ซึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวกับการแสดงพฤติกรรมที่สัมพันธ์กับพัฒนาการของเด็กในด้านต่างๆ ว่าเด็กสามารถทำอะไรได้ (Can Do) ในแต่ละช่วงอายุ ในกรณีที่เด็กยังไม่สามารถแสดงพฤติกรรมตามวัยได้ พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู ผู้ดูแลเด็ก และผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็ก ต้องจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาเด็กให้มีความสามารถตามวัย โดยกิจกรรมจะต้องมีความหลากหลาย เพื่อเอื้อให้เด็กได้พัฒนาพฤติกรรมต่างๆ ได้ตามวัยและตามศักยภาพของเด็ก

ในกระบวนการศึกษาวิจัย ใช้วิธีการเก็บข้อมูลเด็กเป็นรายบุคคลทั่วประเทศ โดยเก็บข้อมูลจากเด็กปฐมวัยอายุ ๓-๕ ปี จำนวนกว่า ๑,๒๐๐ คน และเด็กปฐมวัยอายุ ๐-๓ ปี เก็บข้อมูลจำนวน ๖๐๐ คน ทั้งนี้เพื่อให้ผลการศึกษามีความเที่ยงตรง และเชื่อถือได้ คณะผู้เชี่ยวชาญ/ผู้ทรงคุณวุฒิ จึงได้ทำการฝึกอบรมคณะนักวิจัย และคณะนักวิจัยต้องผ่านการทดสอบก่อนลงพื้นที่เก็บข้อมูลพร้อมอุปกรณ์การเก็บข้อมูลที่ผู้เชี่ยวชาญ/ผู้ทรงคุณวุฒิกำหนด และได้จัดทำเอกสารเชิงสถิติประกอบการดำเนินงานเรียกว่า การจัดอันดับ (Quartile) เพื่อเปรียบเทียบการแสดงผลสมรรถนะของเด็กช่วงอายุ ๓-๕ ปี กล่าวคือ Quartile แรก เด็กสามารถแสดงผลสมรรถนะได้ตั้งแต่ร้อยละ ๐-๒๕ Quartile ที่ ๒ ๓ และ ๔ จะเป็นการแสดงออกสมรรถนะของเด็กระหว่างร้อยละ ๒๖-๕๐ ร้อยละ ๕๑-๗๕ และร้อยละ ๗๖-๑๐๐ ตามลำดับพร้อมกับได้กำหนดสีตามระดับ Quartile กล่าวคือ สีแดง เป็น Quartile แรก ตามด้วยสีเหลือง สีม่วง และสีเขียวตามลำดับ เพื่อจัดกลุ่มและพัฒนาเด็กไปตามระดับสมรรถนะต่างๆ ที่ทำได้

สมรรถนะของเด็กปฐมวัยในการพัฒนาตามวัย ๐-๓ ปี แบ่งเป็น ๔ ส่วนหลัก (Domain) ประกอบด้วย ส่วนหลักที่ ๑ ความสามารถในการเคลื่อนไหวและสุขภาพร่างกาย (Motor Development/Physical Well-Being) ส่วนหลักที่ ๒ ความสามารถในการเรียนรู้และรับรู้ (Perception and Learning Development) ส่วนหลักที่ ๓ ความสามารถด้านภาษาและการสื่อความหมาย (Language Development and Comprehension) และส่วนหลักที่ ๔ ความสามารถด้านอารมณ์และสังคม (Emotional and Social Development) โดยแต่ละส่วนหลักประกอบด้วย พฤติกรรมบ่งชี้ (Indicator) รวมทั้งสิ้น ๒๘๖ ตัว

สมรรถนะของเด็กปฐมวัยในการพัฒนาตามวัย ๓-๕ ปี แบ่งเป็น ๗ ส่วนหลัก (Domain) ประกอบด้วย ส่วนหลักที่ ๑ การเคลื่อนไหวและสุขภาพร่างกาย (Motor Development and Physical Well-Being) ส่วนหลักที่ ๒ พัฒนาการด้านสังคม (Social Development) ส่วนหลักที่ ๓ พัฒนาการด้านอารมณ์

(Emotional Development) ส่วนหลักที่ ๔ พัฒนาการด้านการคิดและสติปัญญา (Cognitive Development) ส่วนหลักที่ ๕ พัฒนาการด้านภาษา (Language Development) ส่วนหลักที่ ๖ พัฒนาการด้านจริยธรรม (Moral Development) และส่วนหลักที่ ๗ พัฒนาการด้านการสร้างสรรค์ (Creative Development) โดยในแต่ละส่วนหลักประกอบด้วยพฤติกรรมบ่งชี้ รวมทั้งสิ้น ๔๑๙ ตัว

เมื่อการศึกษาวิจัยเสร็จสิ้น สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้นำผลการศึกษาวิจัยดังกล่าวเฉพาะสมรรถนะของเด็กปฐมวัยในการพัฒนาตามวัย ๓-๕ ปี ไปสู่การปฏิบัติโดยทดลองนำร่องในสถานศึกษาทุกสังกัด

จำนวน ๑๒ แห่ง ประกอบด้วย โรงเรียนอนุบาลสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (สช.) จำนวน ๖ แห่ง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) จำนวน ๒ แห่ง ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (ศพด.) สังกัดกรุงเทพมหานคร

จำนวน ๑ แห่ง สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) จำนวน ๒ แห่ง และสถานรับเลี้ยงเด็กเอกชนหรือเนอสเซอรี่ สังกัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จำนวน ๑ แห่ง เพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจเรื่องสมรรถนะเด็กปฐมวัยในการพัฒนาตามวัยให้กับครูและผู้ดูแลเด็ก และนำความรู้ที่ได้รับไปพัฒนาจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาเด็กอายุ ๓-๕ ปี ให้มีความสามารถตามวัย โดยจัดตั้งทีมคณะนักวิจัย ๒ ทีม คือ ทีมคณะนักวิจัยซึ่งมีนางธิดา พิทักษ์สินสุข กรรมการบริหารสมาคมอนุบาลศึกษาแห่งประเทศไทย เป็นหัวหน้าทีม ได้นำสมรรถนะของเด็กปฐมวัยในการพัฒนาตามวัย ๓-๕ ปี ไปทดลองในโรงเรียนอนุบาลจำนวน ๖ แห่ง และทีมคณะนักวิจัยซึ่งมีนายเรืองศักดิ์ ปิ่นประทีป กรรมการผู้จัดการมูลนิธิหนังสือเพื่อเด็ก เป็นหัวหน้าทีม ได้นำสมรรถนะของเด็กปฐมวัยในการพัฒนาตามวัย ๓-๕ ปี ไปทดลองในโรงเรียนสังกัด สพฐ. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และสถานรับเลี้ยงเด็กเอกชน จำนวน ๖ แห่ง

ทั้งนี้ ได้มีการดำเนินงานขับเคลื่อนเรื่องสมรรถนะของเด็กปฐมวัยมาโดยตลอด ตัวอย่างเช่น กระทรวงสาธารณสุขได้นำพฤติกรรมบ่งชี้ที่กำหนดในสมรรถนะเด็กปฐมวัย ๐-๓ ปี ไปใช้ในโครงการส่งเสริมพัฒนาเด็กเฉลิมพระเกียรติ

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เนื่องในโอกาสฉลองพระชนมายุครบ ๕ รอบ ๒ เมษายน ๒๕๕๙ เพื่อดำเนินการคัดกรองและช่วยเหลือเด็กปฐมวัย ในเครื่องมือที่เรียกว่า DSPM (Development Surveillance and Promotion Manual) และได้มีการนำสมรรถนะของเด็กปฐมวัย ๓-๕ ปี ไปขับเคลื่อน ในโรงเรียนและศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของกรุงเทพมหานครและกองบัญชาการ ตำรวจตระเวนชายแดน รวมทั้งได้มีการนำสมรรถนะของเด็กปฐมวัยในการพัฒนา ตามวัย ๐-๓ ปี และ ๓-๕ ปี ของประเทศไทย ไปใช้ประกอบการพิจารณา กร่างมาตรฐานคุณภาพขั้นต่ำของอาเซียนในด้านการให้บริการและกระบวนการ พัฒนาเด็กปฐมวัย ในที่ประชุมของปฐมวัยของอาเซียนเมื่อเดือนธันวาคม ๒๕๕๘ ณ กรุงกัวลาลัมเปอร์ ประเทศมาเลเซีย โดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับการเรียน การสอนและหลักสูตร ตัวชี้วัดที่กำหนดในมาตรฐานขั้นต่ำของอาเซียนฯ เป็นตัวเดียวกัน กับพฤติกรรมบ่งชี้ในเอกสารสมรรถนะของเด็กปฐมวัยในการพัฒนาตามวัย ๐-๓ ปี และ ๓-๕ ปี ซึ่งเป็นการวิจัยของประเทศไทยเกือบร้อยละ ๑๐๐ จึงเห็นได้ว่า ได้มีการนำผลการศึกษาวิจัยเรื่องสมรรถนะของเด็กปฐมวัยไปใช้ประโยชน์ในการ พัฒนาคุณภาพเด็กปฐมวัยอย่างเป็นที่ประจักษ์

โดยสรุป สมรรถนะของเด็กปฐมวัยที่มีตัวชี้วัดเป็นพฤติกรรมที่สังเกตได้ จะเป็นเครื่องมือที่เป็นประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพของเด็กปฐมวัยและเป็น ตัวชี้วัดที่เป็นผลลัพธ์ (Result Base) ที่แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่าปัจจัยต่างๆ ทั้งที่เป็นปัจจัยนำเข้าและปัจจัยกระบวนการ สามารถส่งผลถึงตัวเด็กได้ และ ปัจจุบันสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา อยู่ระหว่างดำเนินการปรับปรุง ส่วนนำของการนำพฤติกรรมบ่งชี้ (Indicators) ของแต่ละสมรรถนะของเด็ก ปฐมวัย ๐-๓ ปี และ ๓-๕ ปี เพื่อให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู และผู้ดูแลเด็กนำไป ใช้ในการพัฒนาเด็กให้มีสมรรถนะตามวัย และเมื่อดำเนินการเสร็จจะจัดพิมพ์ เอกสารเผยแพร่ให้แก่ประเทศสมาชิกอาเซียน ๑๐ ประเทศ และผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีสมรรถนะตามวัยต่อไป

นอกจากนี้ ดร.สายสุรี จุติกุล มีข้อสังเกตเรื่องการใช้คำว่า “เด็กก่อนวัยเรียน” ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ว่าเป็นการใช้คำที่ไม่ถูกต้อง ควรแก้ไขให้ ถูกต้องเป็น “เด็กปฐมวัย” เนื่องจากการพัฒนาเด็กมีความหมายครอบคลุมถึง การดูแลและจัดการศึกษาให้แก่เด็กตั้งแต่อยู่ในครรภ์มารดา

การอภิปรายนำ

นางธิดา พิทักษ์สินสุข กรรมการบริหารสมาคมอนุบาลศึกษาแห่งประเทศไทยนำเสนอประสบการณ์การดำเนินโครงการวิจัยเพื่อนำสมรรถนะเด็กปฐมวัยในการพัฒนาตามวัย ๓-๕ ปี ไปใช้ในโรงเรียน โดยเลือกโรงเรียนอนุบาล

ทั้งสังกัดรัฐและเอกชนที่มีความหลากหลาย และมีวิธีการจัดการเรียนการสอนที่แตกต่างกันเป็นโรงเรียนทดลองในโครงการ ๖ แห่ง ประกอบด้วย โรงเรียนอนุบาลสุदारักษ์ โรงเรียนอนุบาลกุ๊กไก่ โรงเรียนอนุบาลฉัตรตัน โรงเรียนอนุบาลเทพารักษ์ โรงเรียนสมาคมสตรีไทย และโรงเรียนอนุบาลสามเสน เพื่อให้

ครูและผู้บริหารโรงเรียนแต่ละแห่งนำความรู้เกี่ยวกับสมรรถนะเด็กปฐมวัยไปสู่การปฏิบัติในชั้นเรียนในการส่งเสริมสมรรถนะเด็กได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับการดำเนินงานของโรงเรียน โดยมีหลักการและแนวคิดของการดำเนินโครงการวิจัย คือ ครูต้องมีแนวทางหลักที่ตรงกัน แต่อาจมีวิธีการที่แตกต่างกันตามแนวทางของโรงเรียน โดยร่วมกันหาแนวทางวางแผนงานร่วมกันกับคณะผู้วิจัย เพื่อมุ่งสู่เป้าหมายในการเพิ่มคุณภาพการพัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างมีความสุข ทั้งนี้ ต้องไม่เป็นการเพิ่มปริมาณงาน ไม่เร่งรัดและกดดัน โดยผู้วิจัยมีการเยี่ยมเยียนห้องเรียน พบปะครูเป็นระยะ และพร้อมเข้าร่วมแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น ซึ่งเมื่องานวิจัยเสร็จสิ้นสมรรถนะของเด็กปฐมวัยจะยังคงอยู่และพัฒนาไปอย่างต่อเนื่อง

วิธีการนำสมรรถนะเด็กปฐมวัยสู่ห้องเรียนที่คณะนักวิจัยค้นพบ มีดังนี้

- ๑) สร้างความเข้าใจกับครูเกี่ยวกับสมรรถนะเด็กปฐมวัยและสร้างความตระหนักให้เกิดขึ้น
- ๒) นำพฤติกรรมบ่งชี้มาจัดทำเป็นกิจกรรมที่เป็นกิจวัตร และกิจกรรมที่จัดขึ้นเป็นการเฉพาะ
- ๓) วางแผนนำสู่กิจวัตรประจำวันและโครงการสอน และแผนการจัดประสบการณ์
- ๔) สังเกต บันทึกพฤติกรรมบ่งชี้ก่อนจัดประสบการณ์ เช่น ทำได้ ทำไม่ได้ และทำได้เมื่อไร
- ๕) ทำงานร่วมกับผู้ปกครองโดยจัดประชุมผู้ปกครองเกี่ยวกับการส่งเสริมสมรรถนะ
- ๖) จัดประสบการณ์ให้เด็กตามแผน

การจัดประสบการณ์ และบันทึกการสังเกตจากผลที่เกิดขึ้น ถ่ายภาพ พร้อมเก็บผลงานเด็กอย่างต่อเนื่อง ๗) นำผลมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับกลุ่มทุกเดือนตามโรงเรียนต่างๆ เช่น การปรับพฤติกรรม เทคนิคการพัฒนาสมรรถนะ การทำงานกับผู้ปกครอง การทำวิจัยในชั้นเรียน ๘) สังเกตพฤติกรรมและบันทึกผลเมื่อสิ้นสุดภาคเรียน รวมทั้งประชุมสรุปผล และ ๙) รายงานสรุปผลต่อคณะกรรมการโครงการวิจัย

ผลการดำเนินงานโครงการวิจัย สรุปได้ดังนี้ ๑) ครูสามารถจัดทำโครงการสอน แผนการจัดประสบการณ์ และออกแบบกิจกรรมที่ครอบคลุมสมรรถนะของเด็กปฐมวัย โดยสอดคล้องกับแนวทางของแต่ละโรงเรียน ๒) ครูตระหนักถึงความสำคัญของการสังเกต มีวิธีการสังเกต และบันทึกการสังเกต มีความก้าวหน้าในประเด็นที่สังเกต มีความละเอียดในการให้ความช่วยเหลือผู้เรียน และการทำงานร่วมกับผู้ปกครอง ๓) ครูให้ความสำคัญกับการพัฒนานักเรียนเป็นรายบุคคล และติดตามส่งเสริมความก้าวหน้าของนักเรียน โดยมีเอกสาร “สมรรถนะของเด็กปฐมวัยในการพัฒนาตามวัย ๓-๕ ปี” เป็นคู่มือ ๔) ครูหมั่นทบทวนสาระสำคัญในเอกสาร “สมรรถนะของเด็กปฐมวัยในการพัฒนาตามวัย ๓-๕ ปี” และมีความแม่นยำเกี่ยวกับสมรรถนะเด็กปฐมวัยมากขึ้น ๕) ครูเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ในการพัฒนาผู้เรียน ผ่านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนครู เกิดเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ ระหว่างครูต่างโรงเรียน และพี่เลี้ยงครู และ ๖) สามารถสร้างกลุ่มพี่เลี้ยงครูในโรงเรียนเพื่อร่วมงานการพัฒนาสมรรถนะเด็กปฐมวัย

ทั้งนี้ จากการดำเนินโครงการวิจัยตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๕ จนถึงปัจจุบันพบว่ามีการขยายผลการดำเนินงานไปสู่โรงเรียนต่างๆ มากขึ้น รวมทั้งมีการขยายผลภายในโรงเรียนจาก ๑ ห้องเรียน เพิ่มเป็นทุกห้องและทั้งโรงเรียนเป็นลำดับต่อมา โดยโรงเรียนอนุบาลสามเสนได้นำสมรรถนะตามระดับอายุไปกำหนดเป็นหลักสูตรของสถานศึกษา ในเรื่องคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กที่ต้องมีสมรรถนะครบทั้ง ๗ ด้าน เป็นต้น

นายเรืองศักดิ์ ปิ่นประทีป กรรมการผู้จัดการมูลนิธิหนังสือเพื่อเด็ก นำเสนอประสบการณ์การดำเนินโครงการวิจัยเกี่ยวกับสมรรถนะเด็กปฐมวัยในโครงการโรงเรียนนาร่อง ๘๑ แห่ง จากสมรรถนะของเด็กปฐมวัยในการพัฒนาตามวัย ๓-๕ ปี

ซึ่งประกอบด้วยสมรรถนะ ๗ ด้าน พบว่า เด็กปฐมวัยไม่สามารถปฏิบัติตาม “สมรรถนะของเด็กปฐมวัยในการพัฒนาตามวัย ๓-๕ ปี” ได้ครบทั้ง ๗ ด้าน โดยด้านที่มีปัญหาและเด็กไทยทำไม่ได้มากที่สุดคือ พัฒนาการด้านความคิดและสติปัญญา อาจเป็นเพราะพฤติกรรมของผู้ใหญ่ที่อยู่กับเด็ก ไม่ได้เอื้อให้เด็กได้คิดและได้ทำด้วยตัวเอง และพบว่าเด็กไทยส่วนใหญ่ยังไม่สามารถทำได้ในหลายสมรรถนะ แต่สิ่งที่เด็กทำไม่ได้ ไม่ได้เกิดจากเด็กไม่ได้ทำ แต่เกิดจากผู้ใหญ่ไม่ให้โอกาสเด็กในการทำหรือฝึกปฏิบัติ ที่สำคัญคือพ่อแม่และครูขาดความตระหนักรู้ถึงวิธีการเพื่อให้เด็กเกิดสมรรถนะตามวัย ครูจึงควรใช้วิธีการสร้างสมรรถนะของเด็กโดยใช้กิจกรรมประจำวัน การใช้หนังสือที่มีคุณภาพ การใช้ดนตรี หรือศิลปะ เป็นต้น เพื่อสามารถต่อยอดให้เด็กเกิดความคิดและสติปัญญาได้ โดยครูควรมีความละเอียดในการดูแลเอาใจใส่เด็กให้มากขึ้น

ทั้งนี้ จากการดำเนินงานยังคงค้นพบพัฒนาการด้านต่างๆ ของเด็กปฐมวัย และมีข้อเสนอแนะในการพัฒนาเด็กปฐมวัยให้เกิดสมรรถนะตามวัยที่สำคัญ ดังนี้ **พัฒนาการด้านการเคลื่อนไหวและสรีระทางกาย** พบว่า เด็กยังทำไม่ได้ เนื่องจากสภาพของโรงเรียนไม่เอื้ออำนวย เครื่องเล่นในสนามขาดความปลอดภัย เครื่องเล่นไม่เหมาะสมต่อการเล่นของเด็ก ครูขาดความละเอียดในการวางสิ่งของ วางไม่ถูกต้อง ขาดทักษะและความเข้าใจเรื่องพัฒนาการของเด็ก **พัฒนาการด้านสังคม** พบว่ามีหลายเรื่อง que เด็กไม่สามารถทำได้ เด็กมีความทุกข์เรื่องของความแตกต่าง แต่เด็กก็สามารถอยู่ร่วมกันได้ **พัฒนาการด้านอารมณ์** พบว่าเด็กเกิดความเครียดจากการบังคับให้เด็กเขียนตามนโยบายอ่านออกเขียนได้ ครูควรเขียนนำบนกระดานและใช้นิทานเป็นต้นทางในการสอน เพื่อให้เด็กฝึกเขียนอักษรที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันก่อน

เพื่อฝึกให้เด็กคุ้นเคยและเขียนได้ในลำดับต่อไป **พัฒนาการด้านภาษา** พบว่า หากครูใช้คำพูดในชีวิตประจำวันโดยมีการพูดขยายความคุณลักษณะมากขึ้น จะทำให้เด็กได้เรียนรู้คลังภาษามากขึ้น **พัฒนาการด้านจริยธรรม** พบว่าครูสามารถใช้หนังสือเป็นต้นทางในการพัฒนา โดยการเลือกหนังสือนิทานที่มีการสอนคุณธรรม ในด้านต่างๆ เป็นแนวทางและสอดแทรกการสอนด้านคุณธรรมร่วมกับนิทาน **พัฒนาการด้านการสร้างสรรค์** ส่งเสริมได้โดยครูจัดให้มีการแสดงผลงานเด่นของเด็กทุกคน เพื่อให้เด็กเกิดความภาคภูมิใจ

การอภิปรายทั่วไป

ที่ประชุมได้ร่วมกันให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ สรุปได้ดังนี้

๑) เอกสาร “สมรรถนะของเด็กปฐมวัยในการพัฒนาดตามวัย” ช่วยฝึกครูให้เป็นคนช่างสังเกต และมีความละเอียดในการเอาใจใส่ดูแลเด็กมากขึ้น และสิ่งสำคัญในการสร้างสมรรถนะให้เด็กปฐมวัย คือ ครูต้องมีการสังเกตพฤติกรรมเด็กอย่างละเอียดในทุกอิริยาบถ เพื่อสามารถแก้ปัญหาและพัฒนาเด็กให้มีสมรรถนะตามวัยได้อย่างแท้จริง

๒) การนำสมรรถนะของเด็กปฐมวัยไปใช้ในโรงเรียน ทำให้ครูมีความรู้ความเข้าใจเรื่องสมรรถนะของเด็กปฐมวัยทั้ง ๗ ด้านได้อย่างชัดเจน ครูได้เรียนรู้วิธีการสร้างกิจกรรมเพื่อพัฒนาสมรรถนะของเด็กปฐมวัยในแต่ละด้าน และเปิดโอกาสให้เด็กเรียนรู้ผ่านการเล่นมากขึ้น

๓) ผู้ปกครองคือบุคคลสำคัญในการพัฒนาเด็กปฐมวัยให้สามารถแสดงพฤติกรรมได้ตามวัย ผู้บริหารและครูจึงต้องให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมและเห็นความสำคัญของการพัฒนาเด็กปฐมวัย โดยการสร้างความรู้ความเข้าใจเรื่องการพัฒนาเด็กปฐมวัยตามสมรรถนะให้ผู้ปกครองรับรู้ เพื่อให้เกิดความร่วมมือและเกิดการพัฒนสมรรถนะเด็กปฐมวัยได้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

๔) การสร้างนิสัยความมีวินัยให้แก่เด็กปฐมวัย ควรสร้างกิจกรรมหรือวิธีการที่ทำให้เด็กเกิดการพัฒนาการเรียนรู้ด้วยตนเองตามวัยที่เหมาะสม โดยสมรรถนะเป็นเพียงการแนะแนวทาง ไม่ใช่การบังคับ

๕) การจัดสถานที่ให้เด็กเล่นเพื่อให้เกิดสมรรถนะตามวัย ครูต้องอนุญาตและปล่อยให้เด็กเล่นตามความคิดของเด็ก เพื่อส่งเสริมพัฒนาการทางด้าน

การสร้างสรรค์ รวมทั้งผู้บริหารและครูควรดูแลในด้านความปลอดภัยของเด็ก โดยจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพให้เหมาะสมกับเด็กปฐมวัย

๖) การส่งเสริมเด็กในด้านโภชนาการครูและฝ่ายโภชนาการควรให้ความเอาใจใส่

ดูแลให้เด็กได้รับประทานอาหารอย่างเพียงพอ ไม่มากหรือน้อยเกินไป และควรจัดหาแก้วน้ำให้เด็กเป็นรายบุคคลเพื่อให้เด็กสามารถดื่มน้ำได้หลังรับประทานอาหาร

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

๑) กระทรวงศึกษาธิการและหน่วยงานที่รับผิดชอบการจัดการศึกษาเด็กปฐมวัย ควรส่งเสริมให้มีการนำคู่มือสมรรถนะของเด็กปฐมวัยในการพัฒนาตามวัย ๐-๓ ปี และ ๓-๕ ปี ไปใช้ในสถานศึกษาหรือศูนย์พัฒนาเด็กเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีสมรรถนะและพัฒนาการตามวัยทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา เนื่องจากเป็นแนวทางพัฒนาเด็กปฐมวัยเป็นรายบุคคลที่มีสาระโดยละเอียดครบถ้วน ถูกต้องตามหลักการพัฒนาเด็กปฐมวัย

๒) สถานศึกษาระดับปฐมวัยควรนำสมรรถนะหลักและสมรรถนะย่อยของเด็กปฐมวัยในคู่มือสมรรถนะของเด็กปฐมวัยในการพัฒนาตามวัย ๐-๓ ปี และ ๓-๕ ปี ไปบรรจุไว้ในหลักสูตรสถานศึกษา และส่งเสริมให้มีการจัดการเรียนการสอนตามสมรรถนะต่างๆ ที่กำหนดไว้

๓) สถานศึกษาควรส่งเสริมให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็กปฐมวัย โดยการสร้างความรู้ ความเข้าใจและความตระหนักให้ผู้ปกครองเห็นความสำคัญของการพัฒนาเด็กปฐมวัยตามสมรรถนะต่างๆ เพื่อการพัฒนาเด็กปฐมวัยที่ต่อเนื่อง ยั่งยืน และมีส่วนร่วมจากทุกฝ่าย